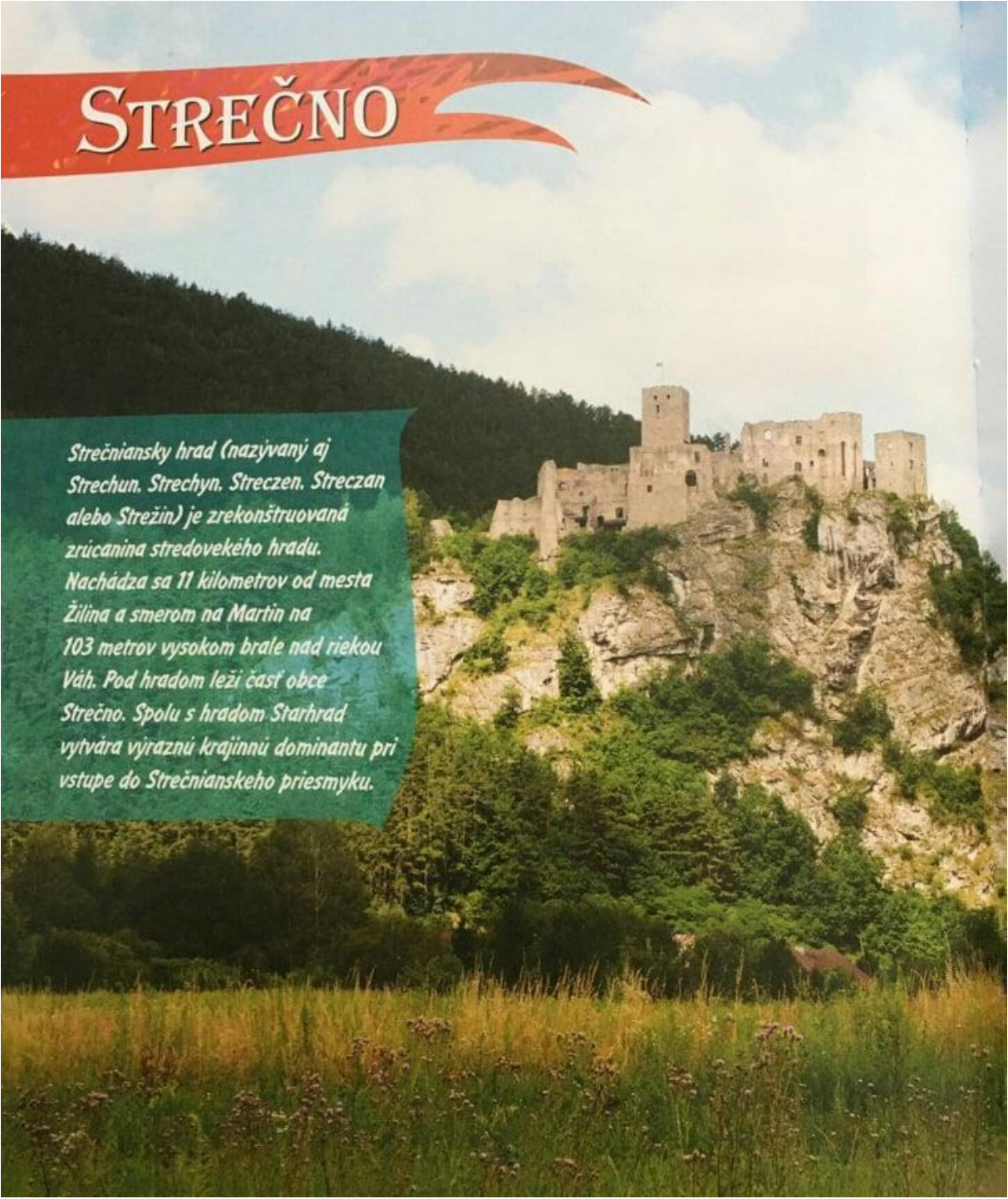

STREČNO

Strečiansky hrad (nazývaný aj Strechun, Strechyn, Streczen, Streczan alebo Strežin) je zrekonštruovaná zrúcanina stredovekého hradu. Nachádza sa 11 kilometrov od mesta Žilina a smerom na Martin na 103 metrov vysokom brate nad riekou Váh. Pod hradom leží časť obce Strečno. Spolu s hradom Starhrad vytvára výraznú krajinnú dominantu pri vstupe do Strečianskeho priesmyku.

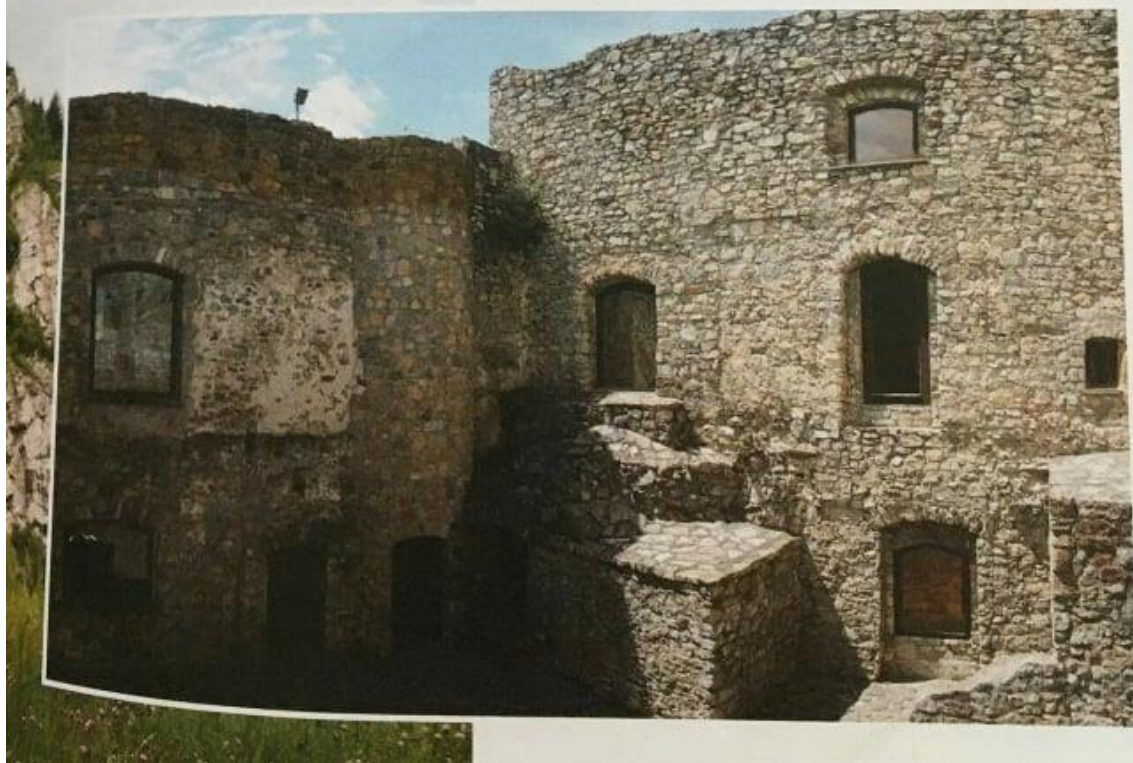
Svätica zo Strečna

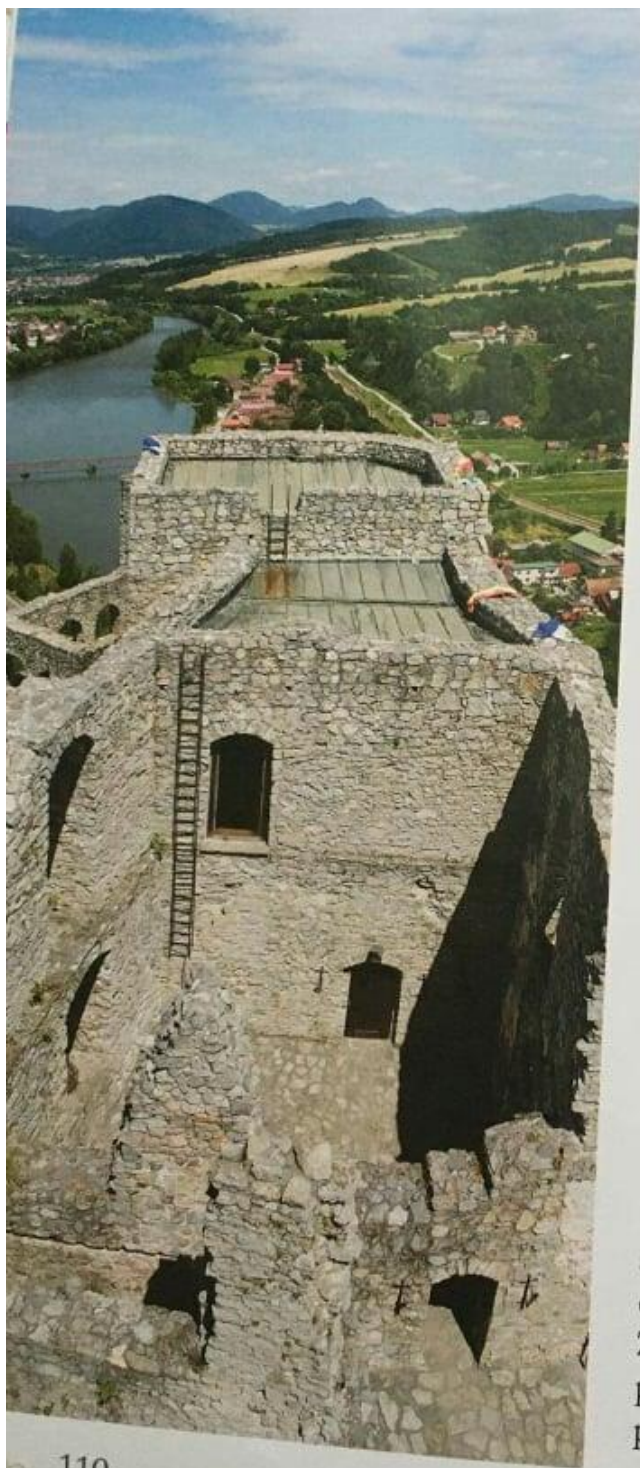
Vonku sa už pomaly začalo stmievať a pani Žofia stále sedela pri obloku a vyšivala.

Do komnaty vošla Hanka. „Pani moja, oči si pokazíte,“ poznamenala a zapálila sviečku na striebornom svietniku. Položila ju na oblok, aby hradná pani lepšie videla.

„Dievčička, ako sa ty o mňa pekne staráš. Čože by som si ja bez teba počala?“ obrátila sa hradná pani na mladú slúžku.

„Veď vy sa tiež o nás staráte, o všetkých. Ktorí poddaní sa majú tak dobre, ako my tu pod Strečnom a v okolitých dedinách?“ So

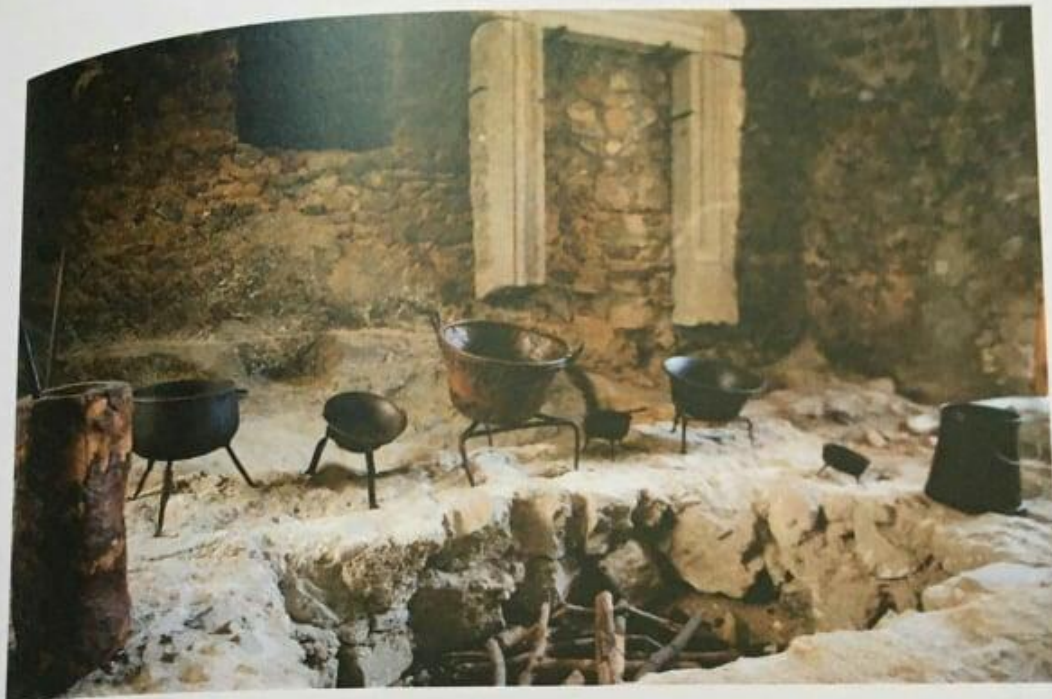
slzami v očiach a s rumencom v tvári pozrela dievčina na svoju paniu.

„Ále, Hanička, veď v týchto pohnutých časoch sa musíme starať o svojich poddaných,“ dodala pani Strečna.

Veru v týchto ťažkých časoch nebolo obvyklé, aby panstvo bolo na svojich poddaných také láskavé ako strečnianska hradná pani. Na Strečne bývala väčšinou iba so svojimi dvoma synmi, jej manžel Fraňo bol často na cestách a svoju mladú ženu nechával samotnú. No Žofia bola oddaná manželka, o svojom Fraňovi ani trošičku nezapochovala, hoci sa o ňom šírili všakovaké klebety. Neverila ničomu a nikomu. Hlas jej srdca ju doteraz nikdy nesklamal.

„Zajtra by sa už mal vrátiť hradný pán. Bude treba pripraviť veľkú slávnostnú večeru aj jeho komnatu. Mal by sa vrátiť, len či...“ povzdychla si Žofia. Nedopovedala posledné slová, ešte raz si povzdychla: „Len či...“

Ráno sa jej slová naplnili. Prišiel posol a na Strečno priniesol správu, že pán František príchod domov odložil o ďalšie dva týždne. Žofia zostala ako bez života. Práve po tejto správe začala o Fraňovi pochybovať.

„Hádam bude pravda, čo sa rozpráva o Fraňovej nevere?“ Túto otázku si odteraz kládla častejšie a častejšie. „Nemôžem predsa podľahnúť takýmto planým rečiam,“ hovorila si v duchu. A veru ani nepodľahla. Začala sa ešte viac starať o chorých a poddaných. Chcela im pomôcť, a tak sa rozhodla, že im zo svojich sýpok poskytne obilie, aby si mohli aspoň chlieb upiecť.

„Hanka, a čo môžeme urobiť pre tých úplne najchudobnejších?“ spýtala sa pani Žofia.

„Možno by sme im mali rozdať chlieb alebo posúchy,“ navrhla slúžka.

Pani Žofia sa zamyslela a napokon rozhodla, že na druhý deň pôjde do dediny pod hradom, a zistí si koľko takých úbožiakov žije v jej panstve. Sama sa o tieto rodiny postará.

Hanke sa zaliali oči slzami a usedavo sa rozplakala. Hradná pani nerozumela prečo.

„Čože sa ti stalo? Hádam sa bojíš, že mi niekto ublíži, keď pôjdem medzi obyčajný ľud? Hanka, tí mi nikdy neublížia, toho sa báť nemusíš. Sú to pracoviti,

Pikoška

Stredoveký roľník žil s prírodou, počas roka sa opakovali obdobia sadenia, žatvy a zberu plodín. Tento cyklus dopĺňali kresťanské sviatky. Nedeľa bola dňom odpočinku, ktorý dedinský človek dodržiaval. Pracovný deň bol celistvejší, pretože stredoveký roľník nebol obmedzovaný hodinami, minútami a sekundami, ktoré sú výtcom mladších období. Jediným časovým ukazovateľom bol pohyb slnka po oblohe a kostolné zvony, ktoré hlásili poludnie a večernú bohoslužbu.

skromní a poctiví ľudia. Skôr by som sa bála ísť medzi závistlivých, neohľadupných a namyslených grófov a medzi ich paničky. Nie veru, nebojím sa ja!“ rázne povedala pani Žofia.

„Neplačem preto, žeby vám niekto mohol ublížiť. Dojíma ma, aká ste na všetkých dobrá a že chcete pomáhať chudobným a chorým,“ trasúcim hlasom povedala Hanka.

„Och, ty moja hlúpučka, veď ja rada. Som iná ako ostatné panstvo, ja viem. Pomáham z Božej vôle. Skromnosti učím aj svojich synov. Nemôžu mať predsa jedni všetko a druhí nič, aj keď takáto nespravodlivosť na tomto božom svete existuje. Ale dosť bolo filozofovania, poďme sa vedno pomodliť. Zajtra pôjdeme do dediny a začneme s pečením chleba,“ dodala, kľakla si na holú zem pod kríž a potichu sa začala modliť aj so svojou slúžkou.

Na druhý deň hneď zrána si pani Žofia obišla tých najchudobnejších v dedine, aby vedela, koľko jedla treba zabezpečiť. Rozhodla sa, že v hradnej kuchyni sa do rána bude piecť, aby jej poddaní mali čo do úst vložiť. Ešte tej noci napiekli niekoľko košov malých bochníkov chleba. Odvtedy ich nazývali bosniaky podľa svojej dobrotej hradnej pani, ktorá sa predtým, ako sa vydala, volala Žofia Bosniaková. Stal sa zázrak aj s hradným pánom. Po príchode na Strečno našiel svoju manželku modliť sa v hradnej kaplnke. Bola taká krásna, že pri pohľade na ňu sa znova do nej zamiloval ako vtedy, keď ju uvidel prvýkrát. Hanbil sa, že ju zanedbával, vždy mu bolo všetko prednejšie ako jeho rodina na Strečne alebo v Tepličke, kde mali kaštieľ. Odteraz sa snažil vynahradiť jej stratené roky, nikdy už od nej neodišiel a stál po jej boku až do jej smrti. Žofia, svätica zo Strečna, ako ju nazýval ľud, zomrela veľmi mladá vo veku 35 rokov.

O čom sme čítali

1. Komu chcela pani Žofia pomáhať?

- a) Pltníkom
- b) Chorým a chudobným
- c) Deťom
- d) Starým ľuďom

2. Čo robila hradná pani pri obluku?

- a) Pozorovala krajinu
- b) Vyčkávala manžela
- c) Vyšivala
- d) Čítala knihu

3. Kde piekli jedlo pre poddaných?

- a) V kaštieli
- b) V hradnej kuchyni
- c) V dedine pod hradom
- d) V kláštore

4. Pre aký čin sa rozhodla Žofia?

Najskôr to správne prečítaj a potom napíš.

Napiecť bochníkových chlebov pre chorých a chudobných.

5. Podčiarkni vlastnosti, ktoré najviac vystihujú hradnú pani.

LAKOMÁ, SEBECKÁ, ŠTEDRÁ,
HAŠTERIVÁ, NÁBOŽNÁ,
OBETAVÁ, DOBROPRAJNÁ,
NEÚPRIMNÁ